ନୀଳମାଷ୍ଟରାଣୀ

କଥାଟି ସିନା ତିନୋଟି ଗାଁର, କିନ୍ତୁ ଖବରଟା ଦଶପଚିଶି ଖଣ୍ଡ ଗାଁରେ ଜଣାଶୁଣା । ଏ ଗାଁର କୁଆ ରାତି ପାହିଲେ ସେ ଗାଁ ଆକାଶରେ ଉଡ଼ି, ଆଉ ଗାଁ ଚାଳରେ ବସି, କିଛି ବାଛବିଚାର ନ ଥାଇ ସବୁଠାରୁ ଆହାର ସଂଗ୍ରହ କରି ଆସେ; ସବୁ ଗାଁରେ ଏକାପରି ଡାକେ । ଏ ଗାଁର ଗାଈଗୋଠ ସେ ଗାଁର ପଡ଼ିଆକୁ ଚରିବାକୁ ଯା' ନ୍ତି । ଏ ଗାଁର ବୁଲା କୁକୁର ଖାଦ୍ୟ ଅନ୍ୱେଷଣ କରି ଅନ୍ୟ ଦୁଇ-ଚାରି ଗାଁରେ ବୁଲିଆସନ୍ତି; କିନ୍ତୁ ଏହି କୁଆ, କୁକୁର ଓ ଗାଈଗୋରୁଙ୍କୁ ସେକଥା କେହି କିଛି କହନ୍ତି ନାହିଁ; ମାତ୍ର ଏ ଗାଁର ଲୋକ ଆର ଗାଁକୁ ଗଲେ, ସେ ଗାଁ ପାରହୋଇ ତୃତୀୟ ଗାଁର ଦାଣ୍ଡରେ ଚାଲିଲେ କିମ୍ବା ସେ ଗାଁର ଲୋକ ଏ ଗାଁକୁ ଆସିଲେ, ଅଥବା ତିନି ଗାଁର କେହି ଲୋକ ଏକାଠି ଭେଟ ହେଲେ, କାହା ମୁହଁରୁ କେତେ କଥା ବାହାରେ । କିଏ କହେ ପାଠର ଦୋଷ, କିଏ କହେ ସମାଜର ଦୋଷ, କିଏ ବା କହେ ପାଠର ଦୋଷ ନୁହେଁ କି ସମାଜର ଦୋଷ ନୁହେଁ, ଦୋଷଟା ହେଉଛି ନୀଳମାଷ୍ଟରାଣୀର । ନିମାପଡ଼ାର ପାଖପାଖ ତିନୋଟି ଗାଁଦାଣ୍ଡରେ ଏହିପରି କେତେ କଥା ଚାଲେ ।

ଏ ନୀଳମାଷ୍ଟରାଣୀ କିଏ ?

ସମୟଟା ଖରାଦିନ ରାତି । ଆକାଶ ଧୂମାୟମାନ । ନିଷ୍ପ୍ରଭ ଚନ୍ଦ୍ର ଆଲୋକରେ ଜଗତଟା ଛାଇଛାଇଆ ଦେଖାଯାଉଛି । ରାତି ପ୍ରାୟ ପହରକୁ ବଳିଯାଇଛି । ଏହି ତିନୋଟି ଗାଁ ଭିତରୁ ଗୋଟିଏ ଗାଁର ଛୋଟ କୁଡ଼ିଆ ଭିତରେ ଦୁଇ-ଚାରି ବୁଜୁଳା ମଇଳା ଲୁଗା ଉପରେ ମୁହଁପୋତି ପଡ଼ିରହି ବାଇଶି ବର୍ଷ ବୟସର ଗୋଟିଏ ଯୁବତୀ କେତେ କଥା ଭାବୁଛି । କିଏ ଦେଖିଲେ ହୁଏତ ଭାବିପାରେ, ଯୁବତୀ ଦିନସାରା ପରିଶ୍ରମ କରି ଆସି କ୍ଳାନ୍ତ ହୋଇ ପଡ଼ିଯାଇଛି । ତା' ର ଚେତା ନାହିଁ, କେବଳ ଶାରୀରିକ ଶ୍ରମ ଫଳରେ ଏ କଡ଼ ସେ କଡ଼ ଲେଉଟାଉଛି; କିନ୍ତୁ ପ୍ରକୃତରେ ତାହା ନୁହେଁ । ତା' ର ଯେ କ୍ଳାନ୍ତି ତାହା ଶାରୀରିକ କ୍ଳାନ୍ତି ନୁହେଁ, ତାହା ହେଉଛି ମାନସିକ କ୍ଳାନ୍ତି । ଗତ ତିନି ବର୍ଷ ଭିତରେ ସେ ଏପରି ଭାବରେ ମାନସିକ କ୍ଳାନ୍ତି ଭୋଗ କରିଆସିଛି ଯେ, ତା' ର ଅନ୍ତରାତ୍ମା ସେଥିରେ ଦହି ହୋଇଯାଉଛି । ସେ ଆଖିବୁଜି ପଡ଼ିଛି ସତ, ଆଖିକି ତା' ର ନିଦନାହିଁ । ଆଖି ବୁଜି ମଧ୍ୟ ସେ ସବୁ ଦେଖିପାରୁଛି । ତା' ର ମୁଦା ଆଖି ଭିତରେ ଗୋଟାଏ ବିରାଟ ସଂସାର ଦେଖାଯାଉଛି; କିନ୍ତୁ ସେ ସଂସାର ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ, ଧ୍ୱସ୍ତ-ବିଧ୍ୱସ୍ତ । ସେହି ସଂସାରରେ ରାସ୍ତାଘାଟ ନାହିଁ, କୂଳଥଳ ନାହିଁ, ମୁଣ୍ଡ ଗୁଞ୍ଜିବାକୁ ବି ସ୍ଥାନ ନାହିଁ । ସେ ଦେଖୁଛି ଦଶ-ବାର ବର୍ଷ ତଳର ସବୁ ଦୃଶ୍ୟ । ମାନସଚକ୍ଷୁରେ ତାହା କେଡ଼େ ସୁନ୍ଦର ! ଦେଖୁଛି ସେ ଗୋଟିଏ ବ୍ରାହ୍ମଣ ପରିବାରର ନିରୋଳା କୁଟୀର । ସେହି କୁଟୀର ଭିତରେ ଦୁଇଟି ସନ୍ତାନ ଓ ତାଙ୍କର ପିତୃଦେବ । ମା' ଦୁଇ ବର୍ଷତଳୁ ଚାଲିଯାଇଛି । ମା' ଚାଲିଯିବାର ଦୁଃଖ ତାକୁ ଯେତେ ବାଧୁନାହିଁ, ବାଧୁଚି ବାପାଙ୍କୁ । ରାତି ନ ପାହୁଣୁ ଉଠି ବାପା ଗାଁମୁଣ୍ଡ ପୋଖରୀ କୂଳରେ ଥିବା ଠାକୁର ମନ୍ଦିର ହତାଭିତରୁ ଆଞ୍ଜୁଳାଏ ସଜଫୁଲ ତୋଳିଆଣି ଚାଲିଯାଉଛନ୍ତି ବାହାରକୁ, ଆଉ ସେହି ପିଲା ଦୁଇଟି ଦାଣ୍ଡପିଣ୍ଡାରେ ବସି ତାଙ୍କୁ ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଛନ୍ତି । ବାପା ଫେରିଆସୁଛନ୍ତି ବେଳ ପହରକୁ, ଘରେ ପୁଣି ଆନନ୍ଦର କୋଳାହଳ ପଡ଼ିଯାଉଛି । ବାପା ସେମାନଙ୍କୁ କ୍ଷଣେ ବୁକୁତଳେ ଜାକିଧରି ସେମାନେ ନଜାଣିଲା ପରି ଆଖିରୁ ଲୁହ ପୋଛି, ଘର ଓଳେଇ, ଚୁଲି ଜାଳି, ରୋଷେଇ ସାରି ଦିଅଁଙ୍କ ଘରେ ପୂଜାରେ ବସିପଡୁଛନ୍ତି । ଦିଅଁଙ୍କ ଘରେ ପୂଜା କରିବାକୁ ବସି ସେ ଠାକୁରଙ୍କୁ କେତେ ଯେ କ'ଣ କହୁଛନ୍ତି, ପିଲାମାନେ କିଛି ବୁଝିପାରୁନାହାନ୍ତି ।

ଯୁବତୀ ପୁଣି କଡ଼ ଲେଉଟାଉଛି । ଆଖି ଫିଟେଇ ଦେଖୁଛି ସେ ଘରେ କେହି ନାହାନ୍ତି । ତା' ପରେ ପୁଣି ଆଖି ବୁଜୁଛି । ପୁଣି ସେ ଦେଖୁଛି ଅତୀତର ଚିତ୍ର । ସେହି ଯେଉଁ ମାତୃହୀନ ଦୁଇଟି ସନ୍ତାନ, ସେ ଭିତରେ ସାନଟି ହେଉଛି ଭାଇ । ଭଉଣୀ ଆଠ-ଦଶ ବର୍ଷର । ଭାଇଭଉଣୀ ଦୁହେଁ ଗାଁ ଚାଟଶାଳୀକୁ ଯାଇ ପାଠ ପଢୁଛନ୍ତି, ଧୂଳିଧୂସର ହୋଇ ବହି ସିଲଟ ହାତରେ ଧରି ଘରକୁ ଫେରିଲାବେଳେ ମାତୃଶୂନ୍ୟ ସେହି କୁଟୀରରେ ପିତାଙ୍କର ସ୍ନେହ ଆଦର ପାଇ ହସଖେଳରେ ସମୟ କଟାଉଛନ୍ତି ।

ଯୁବତୀ ପୁଣି କଡ଼ ଲେଉଟାଇ ସେହିପରି ମାନସ-ଚକ୍ଷୁରେ ଦେଖିଲା, - ଝିଅର ବୟସ ହେଲା, ବାପା ବର ଖୋଜିଆଣିଲେ, ଦୁଆରମୁହଁରେ ବେଦିରେ ବସି ସମଗ୍ର ଶରୀରକୁ ନୂଆ ଲୁଗାରେ ଘୋଡ଼ାଇହୋଇ ସେ ପୁରୋହିତର ମନ୍ତ୍ରଗାନ ଭିତରେ କାହାର ପାଣି ଗ୍ରହଣକଲା । ଏ କଥା ଦେଖି ଅର୍ଦ୍ଧସୁଷୁପ୍ତ ଅବସ୍ଥାରେ ତା' ର ସେହି ଦେହଟା ଥରିଉଠିଲା । ତା' ର ଲୋମକୂପ କମ୍ପିଉଠିଲା । ସେ ଉଠି ବସିପଡ଼ିବାକୁ ଚେଷ୍ଟାକରି ପୁଣି ସେଇ ମଇଳା ଲୁଗା ଭିତରେ ମୁଣ୍ଡ ଗୁଞ୍ଜି ପଡ଼ିରହିଲା । ଏହାପରେ ଦେଖିଲା ସବୁ ଶେଷ । ବିବାହର ଛ' ମାସ ପରେ ଏହି ମାତୃଶୂନ୍ୟ କୁଟୀର ଭିତରେ ମାତୃହୀନା କିଶୋରୀର ନିରାଭରଣା ଅଙ୍ଗ-ସୌଷ୍ଠବ ସକାଳେ ଝଡ଼ିପଡ଼ିଥିବା ଗଙ୍ଗଶିଉଳି ଫୁଲପରି ପଡ଼ିରହିଲା । ତାକୁ କିଏ ଗୋଟାଇ ନେଇ ଦେବତାଙ୍କ ମସ୍ତକରେ ଦେବ ? ସମାଜରେ ସେ ବିଧାନ ନାହିଁ ।

ଏ ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖୁ ଦେଖୁ ଯୁବତୀର ଦୁଇଆଖିରୁ ଦୁଇଟୋପା ନିର୍ମଳ ଲୁହ ଝରିପଡ଼ି ସେଇ ମଇଳା ଲୁଗା ଭିତରେ କୁଆଡ଼େ ମିଶିଗଲା । ସେତିକିବେଳେ ତା' ମୁହଁରୁ ଅଜାଣତରେ ପଦେ ବାହାରିପଡ଼ିଲା- ବୋଉ ଲୋ !

ବୋଉ ସେଠାରେ ନଥିଲା । ସେ ତ ଚାଲିଯାଇଥିଲା ବହୁଦିନ ତଳୁ; ବାପା ବି ଚାଲିଯାଇଥିଲେ । ସେ ଦେଖିଲା, ସେହି କୁଡ଼ିଆ ଭିତରେ ସେହି ନିରାଭରଣା ଝିଅଟିକୁ ବାପା ତାର ପାଠ ପଢ଼ାଇବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି । ସେ ସିଲେଇ ଶିଖିଲା, ସେ ବହିପଢ଼ି ଜାଣିଲା, ସେ ଲେଖିପାରିଲା, ସେ ହିସାବପତ୍ର ରଖିପାରିଲା । ଏହିପରି ସମୟରେ ନାରୀଆନ୍ଦୋଳନର ଏକ ଜୁଆର ସେ ଅଞ୍ଚଳରେ ଖେଳିଗଲା । ସେହି ଜୁଆରରେ ତା' ର ବାପା ଭାସିଯାଇ ପାଖ ଗାଁ ପ୍ରାଇମେରୀ ସ୍କୁଲରେ ଝିଅକୁ ଲଗାଇଦେଲେ । ତେଣିକି ତା' ର ନାଁ ହେଲା 'ନୀଳମାଷ୍ଟରାଣୀ' ।

ଯୁବତୀ ମଇଳା ଲୁଗାଭିତରୁ ମୁହଁ ଟେକି ଦେଖିଲା, ନୀଳମାଷ୍ଟରାଣୀ ମଧ୍ୟ ତାକୁ ଆଉ ଦେଖାଯାଉ-ନାହିଁ । ବାପା ଚାଲିଯାଇଛନ୍ତି, ଯେଉଁଠାକୁ ଗଲେ - ଆଉ କେହିଁ ଫେରନ୍ତିନାହିଁ, ସେଠାକୁ । ଭାଇ ଚାଲିଯାଇଛି ପାଖରୁ ଦୂରକୁ ।

ନୀଳମାଷ୍ଟରାଣୀ ଗଲା କୁଆଡ଼େ ? ତିନିଖଣ୍ଡି ଗାଁ ଭିତରୁ ମଝି ଗାଁରେ ନୀଳମାଷ୍ଟରାଣୀ 'ମାଷ୍ଟରାଣୀ' ହୋଇ ରହିଲା । ତାକୁ ବୁଢ଼ାମାନେ ନିନ୍ଦାକଲେ, ଯୁବକମାନେ ପ୍ରଶଂସାକଲେ, ଛାତ୍ର ଓ ଛାତ୍ରୀମାନେ ମାଆପରି ଦେଖିଲେ । ନୀଳମାଷ୍ଟରାଣୀ ଏ ଗାଁରେ ପାଠ ପଢ଼େଇ ସେ ଗାଁରେ ତା' ର ସେହି ପିତୃ-ମାତୃହୀନ କୁଡ଼ିଆ ଭିତରକୁ ଫେରିଯାଇ ସ୍ନେହର ଭାଇକୁ ମଣିଷ କରିବାରେ ଲାଗିଲା ।

ଯୁବତୀ ଛଟପଟ ହୋଇ ମୁହଁମାଡ଼ି ପଡ଼ି ଅତି ବିଚିତ୍ର ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖିଲା - ଯେଉଁ ଗାଁରେ ନୀଳମାଷ୍ଟରାଣୀ ପିଲାଙ୍କୁ ପାଠ ପଢ଼ାଉଛି, ସେହି ଗାଁରେ କେତେ ଯୁବକଙ୍କ ଉଦ୍ୟମରେ ଗୋଟିଏ ଯାତ୍ରାଦଳ ବାହାରିଲେ । 'ରାମଲୀଳା', 'କୃଷ୍ଣଲୀଳା' ଓ

‘ଭାରତଲୀଳା’ - ଏହିପରି କେତେ ଲୀଳା ଶିଖିଲେ । ସେହି ଲୀଳା ଭିତରେ ନୀଳମାଷ୍ଟରାଣୀର ଜୀବନଲୀଳା ଆରମ୍ଭହେଲା । ଭାରତଲୀଳାରେ ଯେ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ହେଲା, ସେ ହେଉଚି ଦୁଇଟି ଗାଁର ସେବାୟତ ମଦନ ଶେଠି, ଯାହାର କି ତୃତୀୟ ଗାଁରେ ଘର । ମଦନା ଲାଖବିନ୍ଧା ଲୀଳାରେ ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ହୋଇ ଯେତେବେଳେ ଦ୍ରୌପଦୀ ସ୍ୱୟଂବରରେ ମାଛ ଆଖିକୁ ଶର ବିନ୍ଧିଲା, ସେହି ଶର ଯାଇ ହୃଦୟଚକ୍ର ତଳେ ତଳେ ଅତି ଗୋପନରେ ନୀଳମାଷ୍ଟରାଣୀ ଆଖିରେ ବାଜିଲା । ମାନସ-ଚକ୍ଷୁରେ ଏ ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖି ସେହି ଯୁବତୀ ସେହିପରି ମୁହଁ ପୋତି ବଡ଼ ଛଟପଟ ହେଲା । ଦେଖିଲା - ମଦନା ଶେଠିର ଶର ନୀଳମାଷ୍ଟରାଣୀକି ଅନ୍ଧ କରିଦେଲା । ନୀଳମାଷ୍ଟରାଣୀ ଆଖି ଥାଇ ଅନ୍ଧ ହୋଇ ଦ୍ରୌପଦୀ ବେଶରେ ତା’ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଚାଲିଗଲା । ତାର ଶିକ୍ଷାକତା ଗଲା, ତାର ଭ୍ରାତୃସ୍ନେହ ଗଲା, ତାର ସମାଜବନ୍ଧନ ଗଲା । ସେ ଲୋକାପବାଦକୁ ଡରିଲା ନାହିଁ; ସମାଜର ବନ୍ଧନକୁ ମାନିଲା ନାହିଁ, ଗାଁବାଲାଙ୍କ କଥା ଶୁଣିଲା ନାହିଁ । ନିଜର ପିତୃପିତାମହଙ୍କ କୁଟୀର ଛାଡ଼ି ସମାଜର ସକଳ ମମତା ହରାଇ ଚାଲିଗଲା ମଦନା ସାଙ୍ଗରେ ।

ଓହୋ, କି ଦାରୁଣ ଦୃଶ୍ୟ ! ମାସ ଦୁଇଟା ନୀଳମାଷ୍ଟରାଣୀ ମଦନା ଘରେ ବୋହୂ ହୋଇ ରହିଲା । ତା’ ପରେ ଆସିଲା ଭୀଷଣ ପରିସ୍ଥିତି । ନାଟ ଆଖଡ଼ା ଭାଜିଗଲା । ଅର୍ଜ୍ଜୁନଙ୍କ ଲାଖବିନ୍ଧା ସରିଗଲା । ନୀଳମାଷ୍ଟରାଣୀର ଦ୍ରୌପଦୀ ବେଶ ଲୁଚିଗଲା । ମଦନା ଖାଇଲା ମଦ । ନୀଳମାଷ୍ଟରାଣୀ ମନାକଲା । ତା’ ପରେ ଝଗଡ଼ା, ତା’ ପରେ ଅଭାବ, ତା’ ପରେ ଲୁଗାବୁଜୁଳା କାନ୍ଧରେ ପକାଇ ନୀଳମାଷ୍ଟରାଣୀ ଚାଲିଲା ଧୋବଣୀ ବେଶରେ ପୋଖରୀତୁଠକୁ । ଲଜ୍ଜା ଅପମାନ ତା’ ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ ଏତେ ଭାର ଦେଲେ ଯେ, ପିଠିରେ ମଇଳା ଲୁଗାର ଭାର ନ ଥାଇ ମଧ୍ୟ ସେ ସବୁବେଳେ ମୁଣ୍ଡପୋତି ରହିଲା । ଯୁବତୀ ଏତିକିବେଳେ ମଇଳା ଲୁଗା ଭିତରୁ ମୁହଁ ଟେକି କାତର ଭାବରେ କାହାର ଆଶ୍ରୟ ନେବ ବିଚାରି ଉଠି ବସି ଦେଖେ ତ, ସେ ହେଉଛି ସେହି ଅତୀତର ନୀଳମାଷ୍ଟରାଣୀ । ସେ ହେଉଛି ଆର ଗାଁର ମାତୃହୀନ ଦୁଇଟି ଶିଶୁ ଭିତରୁ ଗୋଟିଏ, ଯେ କି ଖୁବ୍ ଦୂରକୁ ଚାଲିଯାଇଛି ।

ସେହି ପୂର୍ବର ନୀଳମାଷ୍ଟରାଣୀ ଓ ଏବର ନୀଳଧୋବଣୀ ମଇଳା ଲୁଗା ଭିତରେ ପଡ଼ିରହି କ’ଣ ଭାବୁ ଭାବୁ ବେଳ ବୁଡ଼ି ରାତି ହେଲା । ରାତି ଦୁଇପହରକୁ ଗଡ଼ିଲାପରେ ପଡ଼ିଶାଘରେ ପାଟିତୁଣ୍ଡ ଶୁଭିଲା । ନୀଳଧୋବଣୀ ପାଗଳିନୀ ପରି ଦୁଆର ଫିଟାଇ ପଡ଼ିଶାଘରେ ପଶି କହିପକାଇଲା - “ଯାହା ଆଣିଚ, ଦିଅ ମୋତେ ଚାଖିବାକୁ । ମୋ ଭାଇର ପରା ଭୋଜିଘର ? ମୁଁ ସେଠି ଥିଲେ ପରା ତୁମକୁ ଦେଇଥାନ୍ତି ଭୋଜି, ତୁମକୁ ଦେଇଥାନ୍ତି ଅଇଣ୍ଠା ଭାତ-ତରକାରି । ମୋତେ ତୁମେ ଦେବନାହିଁ ?” ପଡ଼ିଶାଘରର ବୋହୂଏ ମୁଣ୍ଡ ପୋତି ରହି ଭାବିଲେ - ନୀଳମାଷ୍ଟରାଣୀ ଆହୁରି ଧୋବଣୀ ହୋଇନାହିଁ ?

ସେ ଦିନ ଗଲା । ଭାଇର ଭୋଜିଘର କଥା ଭାବି ଭାବି ‘ନୀଳମାଷ୍ଟରାଣୀ’ ତା ଆରଦିନ ତୋଠକୁ ଗଲାନାହିଁ । ଭାଉଜର ବଉଳପାଟ ପଡ଼ିଶାଘରର ବୋହୂ କାଚି କରି ଦେବାକୁ ଆଣିଥିଲା । ନୀଳମାଷ୍ଟରାଣୀ କାକୁତିମିନତି ହୋଇ କହିଲା- “ମୁଁ କାଚିଦେବି ଲୋ, କାଚିଦେବି ! ମୋ ଭାଉଜର ବଉଳପାଟ ମୋତେ ଦିଅ, ମୁଁ ଧୋଇଆଣିବି ।” ସେଇଆ ହେଲା । ନୀଳମାଷ୍ଟରାଣୀ ବଉଳପାଟକୁ ଧୋଇଆଣି ଆଉ ପଡ଼ିଶାଘରକୁ ଫେରାଇଲା ନାହିଁ । ତାଗିଦ ଆସିଲା ଆର ଗାଁରୁ । ବଉଳପାଟ ଫେରାଇଲେ ତେଣେ ସେ ଘରେ ଶୁଭକାର୍ଯ୍ୟ ବଢ଼ିବ; କିନ୍ତୁ ଫେରାଇବ କିଏ ? ତାହା ଯେ ନୀଳମାଷ୍ଟରାଣୀ ହାତରେ ! ଶୁଣାଗଲା - ନୀଳମାଷ୍ଟରାଣୀ କହୁଛି, ଭାଇ ନ ଆସିଲେ ଫେରାଇବନାହିଁ ।

ଭାଇ ଆସିବ ? ଭାଇ ଆସିବ ଧୋବାଘରକୁ ନାନୀ ବୋଲି ସମ୍ବୋଧନ କରିବାକୁ ? କଥାଟା ଅସମ୍ଭବ ହୋଇଉଠିଲା । ତିନିଖଣ୍ଡ ଗାଁରେ - ଯେଉଁ ଗାଁରେ ନୀଳମାଷ୍ଟରାଣୀ ଜନ୍ମ ହୋଇଥିଲା, ଯେଉଁ ଗାଁରେ ସେ ମାଷ୍ଟରାଣୀ ହୋଇଥିଲା ଓ ଶେଷରେ ଆଉ ଯେଉଁ ଗାଁରେ ଧୋବଣୀ ହୋଇ ସେ ଦୁଇ ଗାଁର ମଇଳା ଲୁଗା ସଫା କଲା, ସବୁଆଡ଼େ ଚହଳ ପଡ଼ିଗଲା । ତେଣେ ଭାଇ ଘରେ ବସି ଭାବିଲା - 'ଯେ ଥିଲା ନାନୀ, ତା ପାଖକୁ ଯିବ କି ନାହିଁ ।' ରାତି ହେଲା ପହରେ । ଯିବ କି ନାହିଁ, ଯିବ କି ନାହିଁ ଭାବି ଭାବି ଭାଇ କେତେବେଳେ ଯେ ଆସି ଭଉଣୀ ପାଖେ ପହଞ୍ଚିଯାଇଛି ସେ ସମୟଜ୍ଞାନ ତାର ନାହିଁ । ଡାକିଲା - "ନାନୀ !" ସେତିକିବେଳେ ଚଉତା ହୋଇଥିବା ବଉଳପାଟ ଖଣ୍ଡି ହାତରେ ଧରି ଆଲୁଳାୟିତକେଶା, ବିବ୍ରତବଦନା, ଅଶ୍ରୁମୁଖୀ 'ନୀଳମାଷ୍ଟରାଣୀ' ଭାଇକୁ ଅନ୍ଧାରରେ ଜାକି ପକାଇ କହିଲା - "ମୁଁ ଚାଲିଆସିଲି ବୋଲି ତୁ ଚାଲିଆସିଲୁ ? ଲୋକେ ବୋଲିବେ କ'ଣ ? ତୁ ମଧ୍ୟ କୁଳରେ କଳଙ୍କ ଲଗାଇବୁ ? ଫେରିଯାଆ, ଫେରିଯାଆ !"

ଭାଇ ଫେରିଯାଇ ଆନନ୍ଦ-ମୁଖରିତ ତାର ସେହି କୁଡ଼ିଆ ଭିତରେ ଆଲୁଅରେ ଦେଖିଲା – କାହାର ଲୁହ ତା ହାତରେ ଲାଗିଛି, କାହା ସ୍ନେହର ସ୍ପର୍ଶ ତାକୁ ବିଚଳିତ କରିପକାଇଛି, କାହାର ଅନୁତାପ ବାଣୀ ତା ପ୍ରାଣକୁ ମଛିପକାଉଛି ।

ବଉଳପାଟ ଭାଇ ହାତରେ ଦେଖି ସମସ୍ତେ ହେଲେ ଅବାକ୍ !